

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Základní právní pojmy (právo a jeho význam, prameny práva, právní normy), Právo a morálka, ústavní pořádek, (ústava České republiky, Listina základních práv a svobod)

JUDr. Ing. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et. Ph.D.

email: cvik@pef.czu.cz

Právo a jeho význam ve společnosti

- pojem nelze jednoznačně vymezit, pojem historický
- soubor platných právních norem, tj. příkazů, zákazů a dovolení, jimiž právotvorně společnost upravuje přípustné chování a vzájemné vztahy jeho účastníků.
- soubor pravidel chování stanovených státem, jejichž dodržování je zajištěno možností státního donucení.
- **Možnost rozlišit právo v širším slova smyslu a užším slova smyslu**
 - a) v širším slova smyslu: je každý takový soubor pravidel (např. pravidla chování vězňů v cele)
 - b) v užším slova smyslu: pouze taková pravidla chování, které jsou stanovené státem a jejich dodržování je vynutitelné státem (právní předpisy)

Právo a jeho význam ve společnosti

Právo

- **je třeba chápat jako historický fenomén**, jehož začátky se objevují v době, kdy společnost začala být organizována na určitém stupni vývoje a kdy se ukázala nezbytnost dát vznikajícím společenským útvarům vnitřní řád prostřednictvím závazných a vynutitelných pravidel chování.
- Z těchto se postupným vývojem staly právní normy.
- Byla to pravidla, která Musely dodržovat všichni členové společnosti.
- Dříve šlo o pravidla nepsaná – zvyková, dnes se jedná o právo psané.

Právo a jeho význam ve společnosti

- I. Doklady o zákonech sumerského krále Urnammy z Uru,
- II. Zákoníky z Mezopotámie,
- III. **Chamurappiho zákoník (1800-1700 př.n.l.)**, vytesaný klínovým písmem na čedičové stéle. Zákoník se z převážné části skládá z výkladu zvykového práva. Obsahuje 282 článků, řešících právní otázky ohledně rodiny, soukromého vlastnictví a majetku obecně, obchodu, cen a mezd, půjček a jejich splácení, násilných zločinů a postavení různých společenských vrstev včetně otroků.

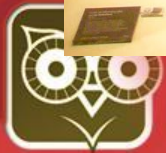
Zákoník rozdělaval tehdejší obyvatelstvo na tři skupiny (avílové – nejbohatší vrstva, muškéni – svobodné obyvatelstvo a otroky).

V současné době je zákoník vystaven v pařížském Louvru.

Chamurappiho zákoník

Právo a jeho význam ve společnosti

Ukázka z Chammurapiho zákoníku:

Spravedlivé zákony, které Chammurapi, král mocný, pevně stanovil a zemi opatřil řádný mrav a dobré vedení (...), aby spravedlnosti dal vzejít na zemi, aby vyhubil bezbožníky zlosyny, aby silný nekřivdil slabému (...)

Tedy:

- *Jestliže někdo někoho obvinil a uvrhl naň podezření z vraždy, avšak neusvědčil jej, bude ten, kdo ho obvinil, usmrcen.*
- *Jestliže někdo ukryl ve svém domě buď otroka, nebo otrokyni, uprchlé z paláce nebo nevolníkovi, a na výzvu hlasatele je nevydá, tento majitel domu bude usmrcen.*
- *Jestliže se někdo dopustil loupeže a bude dopaden, tento člověk bude usmrcen.*
- *Jestliže šenkýřka, v jejímž domě se scházeli zločinci, tyto zločince nezadržela a do paláce nepřivedla, bude tato šenkýřka usmrcena.*
- *Jestliže dítě udeřilo svého otce, uříznou mu jeho ruku.*

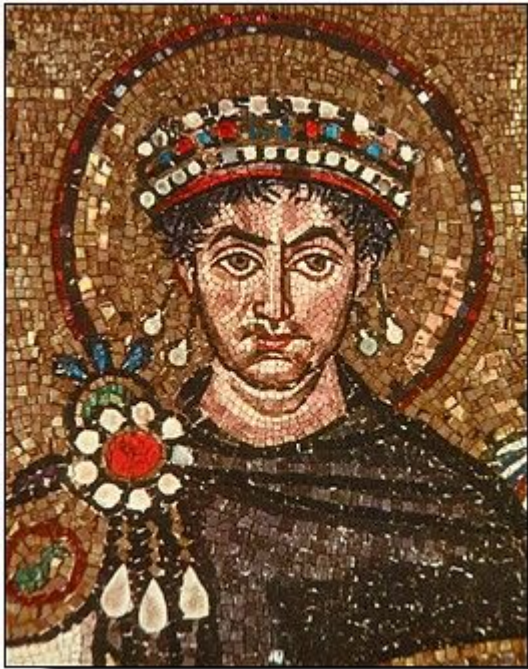

Právo a jeho význam ve společnosti

IV. Řím

- Největší rozkvět doznalo právo vznikem otrokářských států, především ve starověkém Římě. Římské právo rozšiřovalo **právo civilní** (ius civilis) a **právo církevní** (ius kanonici). Současně rozlišovalo právo soukromé (ius privatum) a právo veřejné (ius publikum).
- **Nejstarší Římskou památkou** – je „Zákon 12 tabulí /desek/“, z poloviny 5. století př.n.l. Zákon dvanácti tabulí má v dějinách mimořádný význam, nejen pro starověký Řím. Na rozdíl od jiných starověkých zákoníků se neodvolává na božský původ a je výsledkem vyjednávání a kompromisu. Stanovil základní zásady dědického práva. Je pravděpodobné, že právě tato kodifikace zvykového práva zahájila rozvoj římského právníctví.
- Po pádu Říše Římské nechal na počátku své sféry císař Justinián sepsat římské právo do třech svazků zákonů, které jsou známé jako **Justiniánovi zákoníky**.

Justinian

Forum Romanum

Průvozná ekonomická fakulta
Justinianův zákoník

Forum Romanum - současnost

Právo a jeho význam ve společnosti

Systemy práva:

Historický nástin vzniku práva a jeho postupný rozvoj měl za následek, že právo se lišilo nejen v jednotlivých historických etapách, ale k diferenciaci práva muselo dojít i z hlediska regionálního.

Z tohoto důvodu rozlišujeme tři systémy práva:

- **Právo kontinentální** (evropské) – základem je převzaté římské právo. Státem vynutitelné právní normy jsou zakotveny v obecně závazných právních předpisech. Soudy jsou obecně závaznými právními předpisy vázány a toto právo aplikují. Tento systém je aplikován v celé kontinentální Evropě s výjimkou Anglie.
- **Právo angloamerické (ostrovní)** – nebylo ovlivněno římským právem. Základem je nalézání práva soudem na základě rozsudků s obecným naučením – tzv. soudních precedentů. Soudy právo neustále dotvářejí. Tento systém se v současné době uplatňuje ve Velké Británii, Severním Irsku, Spojených státech amerických apod.
- **System tradičních a náboženských práv** – tento systém uplatňován v některých afrických zemích. Jeho základem jsou právní obyčeje a náboženská pravidla chování.

Právo a jeho význam ve společnosti

Právo islámské:

- úzké sepětí s islámským náboženstvím a prolínání pravidel právních, náboženských a etických.
- Tato oblast práva je rozšířena v některých státech blízkého a středního východu, jihovýchodní Asie a některých státech Afriky. Islámské právo se uplatňuje v oblasti práva rodinného, dědického a darovacího.
- Závazkové právo se řídí právem převzatým z kontinentálního, nebo angloamerického systému.
- Formální prameny – korán, sunna (tradice o výrociích a skutcích proroka Muhammada), idžma, kijás (analogie).

Právo a jeho význam ve společnosti

Dualismus práva:

- Právo hmotné a procesní
- právo hmotné – upravuje společenské vztahy po stránce věcné (možnosti vypořádání podílového spoluvlastnictví, dědické skupiny)
- právo procesní – upravuje postupy v jednotlivých typech řízení před státními orgány (podání žaloby, návrhu, odvolacího prostředku)
- Právo soukromé a veřejné
- právo soukromé – upravuje právní vztahy mezi subjekty (fyzickými a právnickými osobami) na principu rovnosti a nezávislosti. Ke vzniku těchto vztahů dochází na základě projevu vůle. **Občan může činit to, co mu zákon nezakazuje a není povinen činit to co mu zákon neukládá.**
- Právo veřejné – upravuje vztahy, kdy na jedné straně vystupuje subjekt veřejného práva a druhému účastníkovi vnucuje svou vůli na základě svrchované moci (povinnost platit daně).

Právo a jeho význam ve společnosti

Právní normy:

Právní normy lze chápat jako obecně závazné pravidlo lidského chování, stanovené nebo uznané státem, jehož porušení stát sankcionuje. Specifické rysy : závaznost, formální určitost, obecnost a vynutitelnost).

Právní norma – je obecné pravidlo chování, jehož plnění je vynutitelné státní mocí.

Členění právních norem:

- Z hlediska obsahu:
- příkazující - obsahem je určitý příkaz,
- zakazující - obsahem je určitý zákaz,
- opravňující – obsahem je určité oprávnění,
- odkazující- obsahem je určitý odkaz.

Specifické rysy právních norem

- Právní normy jsou obecně závazná pravidla lidského chování, stanovená nebo uznaná státem, jejich porušení může stát sankcionovat.
- Jsou základním elementem příslušného právního systému.
- **Právní normy mají tyto specifické rysy:**
 - 1/ **závaznost**: závazné pravidlo chování, stanovuje oprávnění a povinnosti, oprávnění vymezuje jako možnost určitého chování, povinnost jako nutnost určitého chování pod hrozbou sankce.
 - 2/ **Formální určitost**: uznávány jsou normy pouze v určité právní formě a v takové formě musí být právní normy vyjádřena. Formou se rozumí pramen práva, určitá vnější podoba (zákon, judikatura, právní obyčej)
 - 3/ **Obecnost**: právo platí pro všechny subjekty na území státu. Způsob vymezení okruhu subjektů, na něž se norma vztahuje se však různí. Právní norma může upravovat chování i jednoho subjektu (prezident).
 - 4/ **Vynutitelnost**: Pokud právní norma stanoví povinnost stanoví i hrozbu za nesplnění této povinnosti.

Struktura právních norem

- Vychází se z toho, že struktura právních norem je trichotomická (trojčlenná) a má podobu podmíněné věty: Jestliže je p (hypotéza) pak nastává q (dispozice), není li q, nastupuje r (jinak r – sankce)

1/ Hypotéza (p):

- je ta část právní normy, která stanoví podmínky, za nichž nastane dispozice, případně sankce.
- V hypotéze je stanoven okruh adresátů normy, její časová působnost a jsou v ní uvedeny právní skutečnosti, s nimiž norma spojuje vznik, změnu nebo zánik subjektivních práv a právních povinností.
- V hypotéze tedy najdeme podmínky, které musí nastat, aby pravidlo působilo a mohlo se uplatnit na jednotlivé případy.

2/ Dispozice (q)

- Vlastní pravidlo chování
- Najdeme jednotlivé žádoucí modality chování (příkaz, zákaz, dovolení) a z hlediska adresáta oprávnění a povinnost

Struktura právních norem

3/ **Sankce (r)**: je část právní normy, v níž je stanovena újma za porušení právních povinností stanovených v dispozici právní normy.

Další druhy právních norem:

- **Blanketové právní normy**: takováto norma neobsahuje vlastní pravidlo chování, nýbrž ve své dispozici zmocňuje příslušný státní orgán nebo nestátní orgán veřejné moci k vydání prováděcího předpisu, kde bude stanovena vlastní normativní úprava.
- **Kolizní právní normy**: tvoří náplň mezinárodního práva soukromého a stanovují hraniční ukazatele, jimiž jsou určeny normy, podle nichž se řeší soukromoprávní vztahy s cizím prvkem, tj. případy, kdy je nutné řešit právní vztahy mezi subjekty, které podléhají různým právním řádům.
- **Kompetenční právní normy**: Stanoví kompetence, vymezují rozsah pravomocí a působnosti orgánů veřejné moci.
- **Teologické právní normy**: např. normy, které stanoví jaké cíle mají být dosaženy v určitých oblastech společné politiky, na úvaze jednotlivých států jakým způsobem tohoto dosáhnou.

Struktura právních norem

- **Doporučující právní normy**: nestanovují závazné pravidlo chování, ale jen doporučení. Vyskytují se zřídka. Doporučujícím normám se blíží případy vzorových stanov, které se subsidiárně použijí pro úpravu právních poměrů.

Právo a jeho význam ve společnosti

- Z hlediska dispozice právní normy:
 - Kogentní – závazné, subjekty si nemohou sjednat odchylnou úpravu od zákona (např. výpovědní důvody zaměstnavatele),
 - Dispozitivní – možné sjednat práva a povinnosti odchýlně od zákona, (např. možnost rozdělení zisku mezi společníky).
- Z hlediska výčtu právní normy:
 - Taxativní – konkrétní výčet, nelze se od něj odchýlovat, nelze přihlídnout k jiným než uvedeným podmínkám (např. podmínky vydědění),
 - Demonstrativní – příkladný výčet podmínek, používají se obraty „zejména“, „například“, „jiné okolnosti“ (např. výčet snížení náhrady škody).
- Z hlediska formulace právní normy:
 - Kumulativní charakter – spojka „a“, „jakož“ „i“ „rovněž“
 - Alternativní charakter – spojka „nebo“ „anebo“

Právo a jeho význam ve společnosti

Právní normy jako hlavní pramen práva v České republice jsou obsaženy v obecně závazných předpisech – zákonech. Tyto obecně závazné předpisy můžeme dělit:

- Podle stupně právní síly – ústavní zákony mají nejvyšší stupeň právní síly, jedná se o prvotní, originální předpisy. Předpisy nižší právní síly vydány k provedení předpisu vyšší právní síly, nesmí odporovat předpisu vyšší právní síly (např. vyhlášky zákonů), princip speciality – speciální úprava má vždy přednost před obecnou.

Platí: *norma nižší právní síly nesmí odporovat normě vyšší právní síly
norma může být měněna, nebo rušena normou stejné právní síly
nebo vyšší právní síly.*

- Podle orgánu, který právní předpis vydává – vydávány např. orgány území samosprávy či ministerstvem.
- Podle formy právního předpisu – nařízení, vyhlášky,

Právní řád České republiky

Evropské předpisy

Ústavní zákony

Zákony a zákonná opatření senátu

Nařízení vlády

Vyhlášky ministerstev a ostatních úředních orgánů

Vyhlášky a nařízení jednotek území samosprávy

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická
fakulta

Právo a jeho význam ve společnosti

Působnost právních norem:

Před tím, než je právní norma aplikována je nutné vždy vymežit její působnost – tedy na jakém území právní norma působí, na jaký okruh vztahů se právní norma vztahuje, kterého okruhu subjektů se právní norma dotýká a dále platnost a účinnost právního předpisu.

Rozlišujeme:

- Místní působnost – vymezuje území, na kterém právní předpis působí. Vždy vymezena působností státního orgánu, který právní normu vydal (např. území ČR).
- Osobní působnost – vymezuje okruh subjektů, na které se právní předpis vztahuje (např. advokáti).
- Věcná působnost – vymezuje okruh právních vztahů, které právní předpis upravuje (obchodně závazkové právní vztahy)
- Časová působnost – nutné rozlišovat mezi platností a účinností
- **platnost**- den kdy byl práv. předpis vyhlášen ve sbírce zákonů.
Okamžik kdy se s ním subjekty mohou seznámit.
- **účinnost** – den, kdy se předpis stává obecně závazným pro všechny.
Od tohoto dne je nutné podle právního předpisu postupovat.

Legisvakance – období od platnosti do účinnosti předpisu

Právo a jeho význam ve společnosti

Opakování právních norem:

Určete, která z právní normy má dispozitivní, a které kogentní charakter:

- I. ustanovení § 601 - Obchodního zákoníku:
Výhrada vlastnictví
 - Má-li vlastnictví k prodané movité věci přejít na kupujícího až po zaplacení ceny, musí být tato výhrada dohodnuta písemně. **Nevyplývá-li** ze smlouvy něco jiného, přechází nebezpečí nahodilé zkázy a nahodilého zhoršení na kupujícího odevzdáním věci.
- II. ustanovení § 20j - Obchodního zákoníku
 - Před zánikem sdružení se vyžaduje likvidace, **jestliže** jmění sdružení nepřechází na právního nástupce.
- III. ustanovení § 614 OZ – Obchodního zákoníku
 - Je-li prodávající podle dohody s kupujícím nebo podle povahy věci povinen dodat věc na místo určené kupujícím, kupující je povinen převzít věc při dodání. V ostatních případech je kupující povinen převzít věc při prodeji, **nedohodne-li** se s prodávajícím jinak.

Právo a jeho význam ve společnosti

- IV. ustanovení § 24 Obchodního zákoníku
- Zástupce musí jednat osobně; dalšího zástupce si může ustanovit, jen jestliže je to právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto. I z právních úkonů dalšího zástupce vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému.
- V. ustanovení § 37 Obchodního zákoníku
- Právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.
- Právní úkon, jehož předmětem je plnění nemožné, je neplatný.
- VI. ustanovení § 605 Obchodního zákoníku
- Není-li dohodnuta doba, do kdy má být prodej proveden, musí oprávněná osoba vyplatit movitost do osmi dnů, nemovitost do dvou měsíců po nabídce. Uplyne-li tato doba marně, předkupní právo zanikne. Nabídka se vykoná ohlášením všech podmínek; jde-li o nemovitost, musí být nabídka písemná.

Právo a jeho význam ve společnosti

Ústavní pořádek:

Ústavní právo je soubor právních norem regulujících nejdůležitější právní vztahy ve státě (uspořádání státu, rozdělení státní moci, výkon státní moci, základní práva a svobody občanů atd.)

Prameny ústavního práva ČR

- Ústava ČR a ústavní zákony, **ústavní pořádek = Ústava, Listina zákl. práv a svobod a ostatní ústavní zákony**
- zákony, které mají nejvyšší právní sílu; označují se jako „ústavní“ zákony,
- od ostatních zákonů se odlišují zejm. způsobem jejich projednávání a přijímání (při hlasování o nich se v parlamentu vyžaduje kvalifikovaná většina),
- součástí ústavního pořádku ČR - i ústavní zákony Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady, pokud upravují státní hranice + i ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. 6. 1992,

Právo a jeho význam ve společnosti

Ústava České republiky:

- nejvyšší zákon ČR, č. 1/1993 Sb., účinná od 1. 1. 1993
- všechny ostatní právní normy nižší právní síly, tedy zákony, zákonná opatření, vládní nařízení a vyhlášky ministerstev či orgánů samosprávy, nesmějí být s Ústavou v rozporu
- o soulad předpisů s Ústavou dbá Ústavní soud ČR
- uvozena preambulí (úvodním prohlášením), 8 hlav, 113 článků

Struktura ústavy české republiky:

- I. PREAMBULE – prohlášení týkající se tradic, státnosti, ochrany a rozvoje ČR, svobody, demokracie atd.
- II. ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ – charakteristika ČR - svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát, založený na úctě k právům a povinnostem člověka a občana
 - veškerou státní moc vykonává lid prostřednictvím moci zákonodárné, výkonné a soudní – lid se může přímo podílet na výkonu státní moci referendem (*přímá demokracie*),
 - nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství,

Právo a jeho význam ve společnosti

III. MOC ZÁKONODÁRNÁ - orgánem moci zákonodárné je Parlament ČR - tvořen dvěma komorami (Poslanecká sněmovna, Senát)

- Poslanecká sněmovna - 200 poslanců, voleni na 4 roky, volby tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, a to systémem poměrného zastoupení (hlasy odevzdávány stranám)
 - právo volit (*aktivní volební právo*)- každý občan ČR, který nejpozději v den voleb dosáhl věku 18 let
 - právo být zvolen poslancem (*pasivní vol. právo*) - každý občan republiky, který dosáhl věku 21 let
 - může být rozpuštěna – právo prezidenta
- Senát - 81 senátorů, voleni na dobu 6 let, volby každé dva roky (volena 1/3 senátorů), voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, a to většinovým systémem (zvolen kandidát, který v příslušném volebním obvodu získal nadpoloviční většinu hlasů, případně 2. kolo)

Právo a jeho význam ve společnosti

IV. MOC VÝKONNÁ - orgánem moci výkonné – prezident republiky, vláda a státní zastupitelství

- Prezident republiky – hlavou státu, z výkonu své funkce není nikomu odpovědný
- Vláda - vrcholným kolektivním orgánem moci výkonné, řídí a kontroluje státní administrativní aparát
 - skládá se z předsedy, místopředsedů a ministrů,
 - ze své činnosti je odpovědna Poslanecké sněmovně,
 - předsedu vlády (premiéra) i jednotlivé ministry jmenuje do funkcí prezident republiky,
 - vláda může vydávat nařízení vlády,
 - členové vlády - ministři - řídí jednotlivá odvětví národního hospodářství a státní správy (resorty) a stojí v čele ministerstev, která jsou zřizována zákonem,
 - Ministerstva a jiné správní úřady - lze je zřídit a stanovit jejich působnost jen zákonem
 - Státní zastupitelství – zejm. zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení

Právo a jeho význam ve společnosti

V. MOC SOUDNÍ - ústavou je výslovně zaručena nezávislost výkonu soudcovské funkce

- **soudcem** - bezúhonný občan, věk 30 let, ukončené vysokoškolské právnické vzdělání, vykonal praxi justičního čekatele a složil odbornou justiční zkoušku
- do funkce je soudce jmenován prezidentem republiky bez časového omezení doby výkonu své funkce
- při rozhodování je soudce vázán pouze zákonem
- 4 druhy soudnictví – civilní, trestní, správní, ústavní
- **soustavu soudů** tvoří Nejvyšší soud, NSS, vrchní soudy, krajské soudy a okresní soudy
- Nejvyšší soud i Nejvyšší správní soud – Brno
- vrchní soudy – Olomouc, Praha

Právo a jeho význam ve společnosti

- Ústavní soud ČR – samostatný specializovaný nezávislý orgán soudní moci, zvláštní postavení, sídlo v Brně, orgánem ochrany ústavnosti, není součástí soustavy obecných soudů
 - 15 soudců, jmenováni na dobu 10 let,
 - zejm. rozhoduje o zrušení zákonů nebo jiných právních předpisů či jejich částí, jsou-li v rozporu s Ústavou,
 - rozhodování, zda je mezinárodní smlouva v souladu s ústavním pořádkem ČR,
 - vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby,

Právo a jeho význam ve společnosti

Listina základních práv a svobod - součástí ústavního pořádku ČR, přijatá ještě Federálním shromážděním ČSFR, vyhlášena ve Sbírce zákonů pod č. 2/1993 Sb.

- LIDSKÁ PRÁVA – jedná se o práva jednotlivců (FO), ale lze aplikovat i na PO (např. církví a náboženských společností, politických stran a hnutí)
 - lidská práva se chápou jako tzv. přirozená
 - stát lidská práva musí garantovat a hlavně zajistit jejich dodržování
 - vyznačují se určitými znaky: nezadatelná – existují nezávisle na vůli státu, nezrušitelná – stát je nemůže zrušit (mají přirozený původ), nepromlčitelná (nezanikají uplynutím určité doby) a nezcizitelná
 - zaručují se všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení

Právo a jeho význam ve společnosti

- **osobní svoboda** je zaručena - nikdo nemůže nikoho zadržet, zavřít apod.; výjimka trest odnětí svobody, zadržení policií na nezbytně nutnou dobu (48h) - ke zjištění totožnosti nebo při podezření ze spáchání trestného činu,
- **osobní nedotknutelnost** vč. nedotknutelnosti soukromí(x možnost zadržení, zatčení, vzetí do vazby, držení v ústavní zdravotnické péči)
- právo vlastnit majetek, zaručení dědění - zákon může určit, že některý majetek je vlastněn pouze státem
- **vlastnictví zavazuje** (vlastník nemá jen právo, ale i povinnosti)
- souvisí i možnost vyvlastnění (odejmutí majetku) nebo omezení vlastnického práva – vyvlastnění jen ve veřejném zájmu, na základě zákona a za náhradu
- **nedotknutelnost obydlí** – domovní prohlídka možná jen pro účely trestního řízení (písemný příkaz soudce), případně vstup do obydlí z důvodu ochrany života nebo zdraví osob

Právo a jeho význam ve společnosti

▪ právo na soudní a jinou právní ochranu

- každý se může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu, případně i u jiného orgánu – soud je každému přístupný, právo na spravedlivý soud
- přezkum zákonnosti rozhodnutí orgánu veřejné moci
- právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu či jiného orgánu veřejné moci
- právo odepřít výpověď – pokud způsobil trestní stíhání sobě nebo osobě blízké
- právo na právní pomoc a tlumočnicka
- právo na zákonného soudce
- o vině a trestu za trestné činy rozhoduje soud – presumpce nevinny, čas a možnost k přípravě obhajoby, právo odepřít výpověď

Právo a jeho význam ve společnosti

Evropská soud pro lidská práva:

- se sídlem ve Štrasburku se sídlem ve Štrasburku byl zřízen roku 1959 se sídlem ve Štrasburku byl zřízen roku 1959 k projednávání porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod se sídlem ve Štrasburku byl zřízen roku 1959 k projednávání porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (1950 se sídlem ve Štrasburku byl zřízen roku 1959 k projednávání porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (1950). Podle původního znění Úmluvy se kontrolní mechanismus kromě Soudu skládal ještě z Evropské komise pro lidská práva, která projednávala příslušnost stížností zaslaných jednotlivci, zjišťovala skutečnosti a případně se pokusila o smírné řešení sporu. Soud pak projednával ty případy, které mu předložila Komise nebo některý ze smluvních států.
- Co do počtu soudců jde o jeden z největších mezinárodních soudních orgánů, neboť každý smluvní stát je zastoupen jedním soudcem (v současnosti přes 40 soudců). Stát však nutně u Soudu nemusí mít svého zástupce, není ani omezen počet soudců stejné národnosti. Každá smluvní strana může navrhnout až tři kandidáty (tedy i cizince), ze kterých jsou soudci voleni Parlamentním shromážděním Rady Evropy Co do počtu soudců jde o jeden z největších mezinárodních soudních orgánů, neboť

Právo a jeho význam ve společnosti

Podmínky přijatelnosti stížností:

- musí být vyčerpány všechny vnitrostátní opravné prostředky,
- stížnost musí být podána do šesti měsíců od konečného vnitrostátního rozhodnutí,
- nesmí jít o anonymní stížnost,
- překážka litispence - musí jít o věc novou, která nebyla už Soudem projednána, nebo nebyla předložena k projednání jinému mezinárodnímu orgánu,
- nepřijatelné jsou stížnosti zjevně nepodložené, neslučitelné s ustanovením Úmluvy nebo případně i ty, které zneužívají práva na stížnost,
- kromě projednávání stížností podává Soud na základě žádosti Výboru ministrů také posudky týkající se výkladu Úmluvy.

Děkuji za pozornost

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická
fakulta

